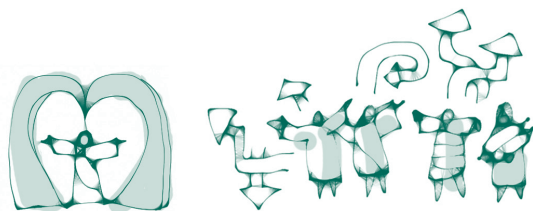

Krisztus és a vallási tradíció

SZOMBAT DÉLUTÁN

E HETI TANULMÁNYUNK: Ézsaiás 29:13; Máté 5:17-20; 15:1-6; 23:1-7;
Róma 10:3

„Ez a nép szájával közelget hozzám, és ajkával tisztel engemet; szíve pedig távol van tőlem. Pedig hiába tisztelnek engem, ha oly tudományokat tanítanak, amelyek embereknek parancsolatai” (Mt 15:8-9).

A Metodista Egyház alapítója, John Wesley arra emlékeztetett, hogy négy tényező befolyásolja az ember teológiai látását: a hit, az értelem, a Szentírás és a hagyomány. Viszont azt nem mondta, hogy mind a négy oldal egyforma tekintéllyel bírna. Kiemelte: a Biblia alapvetően fontos, emellett azt is látta, hogy az adott ember hite, gondolkodási képessége és a vallási tradíció is hat arra, ahogyan értelmezi a Bibliát. Ha Wesley ma életre kelne, döbbenet látná, hogy az általa elindított irányzathoz tartozó sok mai teológus (és más tradíciók követői is) az értelmet, a hagyományt vagy a személyes véleményt többre értékelik a Szentírás világos tanításánál.

E heti tanulmányunk azokat a vallási tradíciókat vizsgálja, amelyekre az írástudók és a farizeusok alapozták sok egyéb tanításukat. A hagyományokat eredetileg írásba foglaló rabbik nagy tiszteletben tartották a Szentírást, és nem állt szándékukban a tradíciót Isten Igéje fölé emelni. Némely buzgó tanítványuk viszont összekeverte a módszert és az üzenetet, és közben a figyelem fókusza Isten írott kinyilatkoztatásáról átcúszott az emberi tradíció felé.

április 13.

MÓZES SZÉKE

„Az írástudók és a farizeusok” két külön kategóriának tűnhetnek, akiket csak történetesen együtt sorolnak fel, ám az írástudókat valójában inkább a farizeusok egy alcsoportjának lehetne mondani (lásd ApCsel 23:9). A farizeusok tábor a Görög Birodalom idejében került a látókörbe. A *haszidim* néven ismert, a makkabeusokat a görögök elleni harcban segítő kegyes, zsidó vallási szekta maradékának tartják őket.

A *farizeus* elnevezés a héber *parasz* szóból ered, ami azt jelenti, hogy „különválasztani”. Abban a korban, amikor sok zsidó került erős pogány befolyás alá, a farizeusok kötelességüknek tekintették, hogy minden izraelita férfit megtanítsanak a törvényre. E feladat elvégzése érdekében hozták létre a *rabbik* tisztét, ami azt jelenti: „mesterem”.

Amikor Jézus azt mondta, hogy „Az írástudók és a farizeusok a Mózes székében ülnek” (Mt 23:2), elismerte őket a nép tanítóinak. Ők ugyanis legalább felelőségüknek érezték, hogy a törvény dolgaira tanítsák a népet.

Mi volt Jézusnak az egyik legnagyobb problémája az írástudókkal és a farizeusokkal Mt 23:1-7 versei szerint?

Az evangéliumokban az írástudókra és a farizeusokra tett utalások többsége elítélő, és tekintettel arra, hogy sokuknak (de nem mindannyiuknak) benne volt a keze Jézus halálra adásában és követői üldözésében, ezt meg is érdemelték. Mintha e csoportok tagjai utcasarkokon leselkedve, fák mögött bujkálva várták volna, hogy emberek hibákat kövessenek el, és akkor ellenük fordítva alkalmazhatják a törvényt. A farizeusokra vonatkozóan annyira gyakori ez a kép a Szentírásban, hogy csoportjuk nevét sokszor a *törvényeskedő* szó szinonimájaként is használják. Ezt az igeszakaszt jobban megvizsgálva kitéjük: Jézusnak nem az volt a gondja velük, hogy be akarták tartatni az emberekkel Mózes törvényét. Az volt a baj, hogy ők maguk nem tartották be! Képmutatóan mást mondtak, mint amit tettek, amikor pedig helyesen cselekedtek, akkor az indítékuk volt helytelen.

Olvassuk el ismét, amit Jézus az írástudókról és a farizeusokról mondott! Hogyan győződhetünk meg róla, hogy mi magunk nem esünk hasonló hibába?

„EMBEREKNEK PARANCSOLATAI”

Még ha az írástudók és a farizeusok „Mózes székében” ültek is, a vallási kérdések tanításában való tekintélyüket nem az Ószövetségből nyerték. A farizeusok által alkalmazott törvény a vezető rabbik bibliai magyarázataiból állt össze. Az eredeti szándék szerint ezekkel a magyarázatokkal nem akarták helyettesíteni a Szentírást, csupán kiegészítésként értelmezték azokat. A magyarázatok eleinte szóban terjedtek, később azonban az írástudók könyvekbe kezdték gyűjteni azokat. A rabbinikus törvények első hivatalos kiadása csak a Kr. u. II. század vége felé jelent meg, amikor Jehuda Hanászi rabbi elvégezte a végső összeállítást és közzétette a *Misnát*. Az ott feljegyzett törvények a rabbiktól származó magyarázatok mintegy négy évszázadnyi anyagát tartalmazzák. Több olyan rabbi magyarázata is megtalálható benne, aki Jézus korában élt, közülük a két legnevesebb Hillel és Sammai. Ide tartozott még Hillel unokája, Gamáliel, akinél Pál tanult.

Mi volt a vitatott kérdés Mt 15:1-6 szakaszában? Milyen hibát akart Jézus helyre tenni?

Amint az 1. tanulmányban említettük, a rabbik törvényeit úgy nevezték, hogy *haláká*. Ez a szó azt jelenti, hogy „járni”. A rabbik szerint ha az ember a kisebb törvények útján jár, a főbb törvényeket hiba nélkül betartja. Ám időközben valahogy a kisebb törvényeknek kezdtek nagyobb jelentőséget tulajdonítani, míg végül nehéz volt megkülönböztetni a tradíciót a Bibliától.

Nem úgy tűnik, hogy Jézusnak problémája lett volna a farizeusok törvényeivel. Azzal viszont nyilvánvalóan nem értett egyet, hogy e szabályokat a „tanítéssel” szintjére emelték. Embernek nem áll jogában vallási korlátokat szabni, majd olyan szintre emelni azokat, mintha Istentől eredtek volna. Az viszont nem tilos, hogy hívő csoportok a közösség viselkedését szabályozó rendelkezéseket alkossanak. A gyakorlati tanítás nagy segítséget nyújt az embereknek a törvény betartásában, csakhogy nem engedhető meg, hogy az ilyen tanítás elfoglalja a törvény helyét.

Milyen szabályaink, hagyományaink és szokásaink vannak hetednapi adventistaként, amelyek hitünk szerint segítenek hűségesebben élni és jobban betartani a törvényt? Írjuk le ezeket, majd szombaton beszéljünk a csoportban arról, hogy milyen szerepet kapnak hitközösségünk életében!

A VÉNEK HAGYOMÁNYAI

Amint tehát láttuk, a rabbik közül sokan olyan nagy figyelmet fordítottak azokra a szabályokra és hagyományokra, amelyeknek eredetileg a mózesi törvények betartását kellett volna segíteni, hogy nem tettek különbséget a kettő között. Idővel a rabbik szavai kanonikus tekintélyt nyertek: a nép azokat is éppúgy kötelező érvényűnek tartotta, mint magát a Szentírást. Minden valószínűség szerint, amikor a rabbik eredetileg leírták magyarázataikat, egyáltalán nem állt szándékukban „kibővíteni” a Szentírást. Lelkes tanítványaik azonban feltehetőleg kötelességüknek érezték, hogy a lakosság szélesebb körével is megismertessék e kivételes magyarázatokat.

Olvassuk el ismét Mt 15:1-2 verseit! Az itt említett tradíciónak melyik vers volt az alapja Mózes öt könyvében? Mit felelünk erre a kérdésre? Mi a jelentősége a válaszuknak? Lásd még Mt 15:11; Mk 7:3-4!

Nehéz volna olyan bibliaszöveget találni, ami kimondja: „Moss kezét, mielőtt ennél!” A Jézussal szembehelyezkedő írástudók és farizeusok ki is mondták, hogy a tanítványok nem a mózesi törvényt szegték meg, hanem „a vének rendeléseit”. Kérdésfeltevésük hevessege kelti azt az érzést, hogy a farizeusok szemében ez komoly vallási törvényszegésnek számított.

Egészségügyi szakemberek és szülők bizonyára higiéniai vagy pszichológiai magyarázatot adnának arra, hogy a farizeusok miért ragaszkodtak már-már kényszeresen a kézmosáshoz. A teológusok véleménye szerint viszont itt valószínűleg ceremoniális értelemben vett tisztátalanságról volt szó. A farizeusokat nyilván az aggasztotta, hogy az emberek végezték a hétköznapi dolgaikat, miközben megérintettek olyasmit is, amitől tisztátalanná váltak. Következésképp, ha kézmosás nélkül kezdednek enni, ceremoniális értelemben beszenyvezik magukat az ételt megérintve.

Jézus tanítványait támadták meg, ebből arra következtethetünk, hogy maga Jézus nem hágtá át a jól ismert tradíciót (Mk 7:3). Ő viszont pontosan tudta, hogy a farizeusok jelentéktelen dolgokat fújtak fel.

Milyen alapvető bibliai elveket fogalmaz meg Ézs 29:13 verse? Miért olyan fontos ezeket emlékezetünkbe vésni?

EMBERI ELŐÍRÁSOK

„Isten parancsolatainak emberi előírásokkal történő helyettesítése nem szűnt meg. Még a keresztényeknél is vannak olyan intézmények, szokások, melyeknek nincs szilárdabb alapjuk, mint az atyák hagyományai. Az ilyen, pusztán emberi tekintélyen nyugvó szokások helyettesítik az isteni rendelkezéseket. Az emberek ragaszkodnak hagyományaikhoz, nagyra becsülik szokásaikat, és gyűlöletet táplálnak azok iránt, akik megpróbálják megmutatni nekik tévedésüket...

Az egyház úgynevezett atyáinak tekintélye helyett Isten azt parancsolja nekünk, hogy fogadjuk el az örök Atyának, az ég és a föld Urának igéjét” (Ellen G. White: *Jézus élete*. Budapest, 1989, Advent Kiadó. 334. o.).

Olvassuk el Mt 15:3-6 verseit 2Móz 20:12, 5Móz 5:16, Mt 19:19 és Ef 6:2 összefüggését figyelembe véve! Milyen két komoly vádat hoz fel Jézus a farizeusok ellen?

Amikor a farizeusok a kézmosás elhagyása miatt szálltak szembe Jézussal, arra számítottak, hogy Ő majd közvetlenül a felhozott vádra felel. Jézus viszont jellegzetes stílusában egy kérdést szegezett nekik, ami a dolog lényegét érintette. Tudatosítani akarta bennük: nem a kézmosással vagy a tizedfizetéssel volt a baj, hanem azzal, hogy az emberi szabályokat Isten rendelkezései fölé emelték. A farizeusok logikus magyarázatot tudtak adni arra, hogy miért ragaszkodtak a kézmosáshoz. Valamint kétségkívül azzal is érvelhettek, hogy Isten iránti különös szeretetük miatt fordították javaikat inkább az Úr ügyének támogatására, minthogy szüleiket támogatták volna.

Még ha a farizeusoknak lehettek is logikus magyarázatai a tetteikre, Isten nem azt várja az embertől, hogy a saját elgondolásai szerint szeresse Őt. Teljesen rendjén volt, hogy a farizeusok fontosnak tartották a fegyelmet és a szent életet, ám az erre való igyekezet soha nem homályosíthatja el Isten akaratát. Emlékezniük kellett volna arra, hogy a hatszáztizenhárom lejegyzett mózesi törvény egymással összhangban állt, nem volt bennük ellentmondás. Egyik sem próbálta kiszorítani a másikat. A vének rendelkezéseihez ragaszkodva „erőtlené” tették Isten Igéjét (Mt 15:6), legalábbis magukra nézve. A törvény óreinek gondolták magukat, úgyhogy kétségkívül megdöbbenek, sőt megbotránkoztak, amikor Jézus kifejezte, hogy éppen ők szegték meg vagy tették erőtlenné azt, ráadásul pontosan azokkal a tradíciókkal, amelyekkel az emberek segítségét kívántak nyújtani a betartásához.

április 17.

TÖBB IGAZSÁG (Máté 5:20)

Olvassuk el Mt 5:17-20 szakaszát! A heti tanulmányunk gondolatai jegyében hogyan érthetjük azt, amit Jézus Mt 5:20 versében mondott? Lásd még Róm 10:3!

Ha Mt 5:20 versét a szövegösszefüggéstől elkülönítve olvasnánk, úgy is érthetnénk, hogy a farizeusok túlszárnyalására szólít: tegyünk úgy, mint ők, de még jobban!

Vajon valóban ezt mondta Jézus? Szerencsére megtalálhatjuk a választ e kérdésre. A tegnapi tanulmányunk rámutatott: nem volt szokatlan, hogy az írástudók és a farizeusok a hagyomány törvényeit Isten törvényei fölé emeljék. Jézusnak rá kellett világítania, hogy tetteikkel valójában Isten Igéje világos kijelentését hatálytalanították. A hétfői rész azt is megemlítette, hogy noha az írástudók és farizeusok tanítása valószínűleg jó volt, ám sokan közülük képmutató módon éltek.

Ezen a háttéren nem nehéz meglátni, hogy milyen érzések húzódtak meg Jézus kijelentése mögött. Meglehet, hogy itt is éppen arra akart utalni, amire másutt figyelmeztetett: *„Valaki azért csak egyet is megront e legkisebb parancsolatok közül és úgy tanítja az embereket, a mennyeknek országában a legkisebb lészen”* (Mt 5:19). A farizeusok különösen összpontosítottak az emberi eredetű törvényekre, de közben kirívóan megszegték Isten törvényét. Igazságukat saját erőfeszítéseikre alapozták, ennél fogva „hijával találtattak”. Ézsaiás próféta már jóval korábban kijelentette, hogy az emberi igazság nem más, mint szennyes ruha (Ézs 64:5).

Az igazság, amire Jézus szólít, a szívben kezdődik. A kézmosás esetében rámutatott a farizeusok tévedésére, amikor Ézs 29:13 verséből idézett: *„e nép... csak ajkaival tisztel engem, szíve pedig távol van tőlem”*. Az Isten által áhított igazság mélyebbre megy a látható tetteknel. Az igazság, amit Jézus vár, túlmelegy a farizeusok által maguknak tulajdonított igazságon. Nem úgy érhető el, hogy minden tételt kipipálunk egy listán, hanem csakis a Jézus Krisztusba vetett hit által és az Ő igazságát igényelve. Akkor nyerhetjük el, ha maradéktalanul átadjuk magunkat neki, őszintén elismerjük, hogy szükségünk van Jézusra, aki a Helyettesünk és a Példaképünk.

Hogyan világít rá Róm 10:3 verse az igazság lényegére?

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

Máté evangéliuma 23. fejezet; Ellen G. White: *Jézus élete*. Budapest, 1989, Advent Kiadó. „Hagyomány” c. fejezet, 331-334. o.; „Jaj a farizeusoknak” c. fejezet, 514-524. o.

„Mindenki, aki behódol az emberi tekintélynek, egyházi szokásoknak vagy az ősök hagyományainak, figyeljen jól oda a Krisztus szavaiban hordozott figyelemztetésre: *’Hiába tisztelnek engem, ha oly tudományokat tanítanak, amelyek embereknek parancsolatai’* (Mt 15:9)” (i. m. 334. o.).

BESZÉLGESSÜNK RÓLA!

1. Hetednapi adventistaként milyen tradíciókat követünk? Soroljunk fel néhányat! Miért fontos ezt tisztán látni? Miért lényegesek a hagyományok? Milyen szerepük van közösségünk életében? Melyek egyetemes érvényűek, és melyek csak bizonyos helyeken, kultúrákban elfogadottak?
2. „Gyakran engedték hívők, hogy az ellenség éppen akkor munkálkodjon általuk, amikor egészen Istennek, műve előrehaladására kellett volna szentelniük magukat. Nem is tudtak róla, hogy messze tévedtek az igazság útjától. A bírálgatás és a hibakeresés lelkületét dédelgetve, farizeusi kegyességükben és göggel megszorították Isten Szentlelkét, komolyan hátráltatva Isten hírnökeinek munkáját” (Ellen G. White: *Testimonies for the Church*. 9. köt. 125. o.). Hogyan fordulhat elő, hogy az ember észrevétlenül eltávolodik az igazság útjától? Milyen lépéseket tehetünk, nehogy az öngazultság csapdájába essünk?
3. Gondolkozzunk egyházunk istentiszteleti rendjéről! Milyen rendet követ a gyülekezetünk? Mi a jelentősége minden egyes résznek (pl. Isten dicsőítése, pásztori ima stb.)? Mennyire szövődött bele a tradíció a hitünkbe? Milyen tanulságokat szűrhetünk le ezzel kapcsolatban az istentisztelet elemeit vizsgálva? Ugyanakkor azt is meg kell kérdeznünk: ami csupán hagyomány, az már önmagában rossz volna?

TÚRMEZEI ERZSÉBET: HÚSVÉTRA

Cseresznyefa előtt
megállok csendesen,
és a bomladozó
rügyek titkát lesem.
Húsvétra kivirágzik.

A lila orgona
nő lankadatlanul.
Bársonybimbóira
a fény kacagva hull.
Húsvétra kivirágzik.

Szívemben a dalok
bokrán is bomlanak
a barna kis rügyek.
Mosolyog rá a nap.
Húsvétra kivirágzik.

Ezer ének fakad
rajta, ezer virág.
Őt fogja áldani
mind, az Isten Fiát!
Húsvétra kivirágzik...

Őt és a diadalt
sötét, hideg siron.
Krisztust, az életet!
Ének, fehér szirom...
Húsvétra kivirágzik!